

ZNANE OSEBNOSTI MOJEGA KRAJA in TVORBA BESEDILA

3. teden (sreda, 1. 4. 2020) in 4. teden (sreda, 8. 4. 2020)

NAVODILA ZA DELO

- Ponovi svoje znanje o kulturni dediščini Komende. Preberi si besedila, ki govorijo o znanih osebnostih iz zgodovine Občine Komenda (**sreda, 1. 4. 2020**).
- Oblikuj si zapise v šolski zvezek (iz zapisov povzemi nekaj bistvenih podatkov – ne prepisuj vsega). (**do srede, 8. 4. 2020**)
- Pisanje besedila (dnevniški zapis) – oddaj **do 15. 4. 2020**.

ZNANE OSEBNOSTI MOJEGA KRAJA

(VIR: <http://www.td-komenda.si/znane-osebnosti/>, <https://www.leksikon.si/>)

BOŠTJAN BELCIJAN

Rojen je bil Suhadolah. Ljudsko šolo je obiskoval v Komendi. Izučil se je za zidarja in delal v gradbenem podjetju v Ljubljani. S svojim znanjem je napredoval do zidarskega mojstra in gradbenega podjetnika. Bil je vodja zidave prosvetnega doma v Komendi (glej – kulturna dediščina mojega kraja). Naredil je načrt gasilskega doma v Mostah in uredil dovozno pot na cerkveni trg v Komendi po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika. Vodil je tudi obnovitvena dela v notranjosti cerkve. V Komendi je postavil več mostov, vodil je gradnjo ceste iz Križa proti Komendi in načrtoval gradnjo letnega kopališča na Tunjščici ter vinograd in hotel s parkom za goste.

ANTON BREZNIK

Rodil se je v Križu pri Komendi. Bil je duhovnik, pisatelj, pratikar, urednik in založnik. Napisal je prvo pravo gospodarsko pratiko v slovenskem jeziku (naslov: *Večna pratika od gospodarstva z navodili o delih na polju in v hiši*). Bralcem je omogočala pridobitev osnovnega gospodarskega znanja, s kulturnimi prispevki pa je prispevala k razmišljanju o potrebi po enotnem knjižnem jeziku.

IVAN SELAN

Rojen je bil v Savljah pri Ljubljani. Bil je kmet in kartograf. Osnovno šolo je obiskoval v Ježici in Komendi. Šolanje mu ni povzročalo težav, imel je odličen šolski uspeh. Veselilo ga je risanje. Prvi zemljevid je izdelal pri svojih 16 letih. Šolski upravitelj Ivan Vuga ga je prosil, da za šolske potrebe izdela stenski zemljevid kamniškega okraja. Ivan Selan je sprejel izziv in dobil za opravljeno delo nagrado šolskega odbora. Začel je sprejemati in uresničevati tudi druga naročila za zemljevide. V vojni je z njimi oskrboval partizane.

Najpomembnejša Selanova dela: turistični zemljevid Slovenije in sosednjih pokrajin v merilu 1:300.000, turistične avtokarte Slovenije in gozdni zemljevid Slovenije v merilu 1:150.000. Izdelal je več kot 300

različnih zemljevidov, skic in maket. Njegovi zemljevidi so znani po svoji čitljivosti, barvitosti in strokovni izpopolnjenosti.

PETER PAVEL GLAVAR

Peter Pavel Glavar je bil nezakonski sin barona in člana viteškega reda Petra Jakoba Testaferrate z Malte, ki je v užitek¹ dobil komendo² pri sv. Petru na Kranjskem. Tam je oče spoznal lepo domačinko in rodil se je zelo bister fant, ki ga je mati položila na prag komendske graščine. Po posredovanju župnika Andreja Roglja je dečka sprejela v rejo družina Basaj v Vopoljah pri Cerkljah na Gorenjskem.

Z Basajevim sinom Jernejem je odšel v ljubljanske šole, nato je nadaljeval šolanje v Gradcu. Postal je magister modroslovja³ in bogoslovja. Upal je, da bo kmalu dosegel mašniško posvečenje, a ker je bil nezakonski sin, je naletel na ovire. Za odvezo od nezakonskega rojstva je moral prositi papeža. Dobil jo je po posredovanju Testaferrate in leto kasneje je bil na Reki posvečen v duhovnika.

Po vrnitvi v Komendo je bil najprej oskrbnik, nato pa zakupnik⁴ malteškega viteškega posestva. Po upokojitvi Andreja Roglja je postal župnik v Komendi. Ustanovil je nov beneficij⁵. Postavljena je bila nova beneficiatska hiša, v kateri je uredil bogato knjižnico. Ta je imela okoli 2000 knjig z različnih področij znanosti in umetnosti. Baron Peter Jakob Testaferrata je gmotno podprl zgraditev baročne cerkve. Po naročilu Petra Pavla Glavarja je v njej slikar Franc Jelovšek zasnoval in izdelal glavni oltar in prižnico.

Peter Pavel Glavar je želel poglobiti in utrditi versko znanje svojih župljanov z razlago krščanskega nauka in duhovnimi vajami. Ob tem se je zavedal, da je versko izobrazbo mogoče poglobiti le, če je najprej poskrbljeno za splošno izobrazbo. V Komendi je zato ustanovil zasebno šolo z internatom, saj je nadarjenim revnim učencem želel omogočiti šolanje v mestnih šolah. Ustanovljena šola v Komendi je bila v tedanjem času ena redkih zasebnih župnijskih šol na Slovenskem. Šola se je nahajala najprej v beneficiatski hiši, nato je kupil posebno šolo. Učenci so se v njej učili branja, pisanja, nemščino, latinščino in glasbo, ki jo je poučeval **Jakob Zupan** (skladatelj prve slovenske opere Belin).

Peter Pavel Glavar je župljane obiskoval na domu, jih poučeval in preverjal njihovo znanje. Uvedel je velikonočno spraševanje, s pomočjo katerega je preveril versko znanje, ki je bilo osnova za njihovo prisotnost pri velikonočni spovedi. O uspehih izpraševanja je vodil zapiske, v katerih je omenil še razne zanimive podatke o takratnem dogajanju v Komendi. Ti zapiski so ohranjeni kot dragocen dokument ***Status animarium***.

V Tunjicah je začel zidati novo poznobaročno cerkev sv. Ane. Malteški viteški red pa mu ni podaljšal zakupne pogodbe za Komendo, zato se je moral preseliti na dolenjsko graščino Lanšprež pri Trebnjem. Na Dolenjskem se je prav tako posvetil poučevanju. Dolenjskim kmetom je dajal napotke, ki so jih upoštevali pri svoji kmetijski dejavnosti (obdelovanje zemlje, živinoreja, pridelovanje vina in medu ipd.). Še posebej ga je navdušilo čebelarstvo. Iz nemščine je prevedel in z lastnimi spoznanji, izkušnjami

¹ Užitek – služnostna pravica uporabljati in uživati tujo stvar.

² Komenda – najmanjša upravna enota viteškega reda; nekdanje posestvo, premoženje viteškega reda.

³ Modroslovje – filozofija.

⁴ Zakupnik – kdor dobi, vzame kaj v zakup (stvar ali pravica, ki s plačilom preide v začasno uporabo koga).

⁵ Beneficij – za trajno ustanovljena cerkvena služba.

dopolnil **Pogovor o čebelnih rojih** avtorja Antona Janše. S tem je postal avtor prve slovenske strokovne knjige.

Peter Pavel Glavar je tik pred svojo smrtjo svoje premoženje z oporoko zapustil revnim, bolnim in ostarelim ljudem iz komendske župnije in z Dolenjske.

GLAVARJEV GRB:

- klobuk – duhovniška služba
- knjiga – nagnjenje do pisateljstva
- kelih – potrditev mašništva
- ključa – označitev komendskega farnega patrona sv. Petra

PETER JAKOB TESTAFERRATA

Bil je duhovnik, komendator (upravitelj komende), mecen, plemič in oče Petra Pavla Glavarja. Na rimski univerzi Sapienza je študiral cerkveno in civilno pravo in je bil že pri 20-ih letih posvečen v duhovnika (s posebnim dovoljenjem). Kot član malteškega viteškega reda je dobil v upravo redovno posestvo – komendo pri sv. Petru. Čez nekaj let je postal duhovnik, kasneje pa še župnik v Komendi, kjer je opravljal svoje delo do odpoklica. Po službovanjih v Ravenni in Nursiji je postal papeški upravitelj v Ascoliju. Po upokojitvi je zadnje obdobje svojega življenja preživel v redovni hiši na Malti, kjer je tudi umrl. Pokopali so ga v cerkvi sv. Tereze v Cospicui na Malti. Testaferrata je dohodke posestva pogosto vlagal v gradbeno dejavnost v Komendi. Po vzoru ljubljanske stolnice je na mestu stare gotske župnijske cerkve sv. Petra postavil novo cerkev, ki jo je obogatil s tremi slikami pri beneškem slikarju. Po tem vzoru je postavil tudi več novih podružničnih cerkva (na Križu, v Suhadolah, v Zapogah, na Pšati pri Cerkljah, v Mostah je k podružnični cerkvi sv. Boštjana dal prizidati kapelo sv. Frančiška Ksaverija).

NAVODILA ZA PISANJE BESEDILA

Spoštovani novinarji!

Za vami so že utečeni dnevi pouka na daljavo. Gotovo so bile to velike ali vsaj večje spremembe v organizaciji šolskega dela. Tudi prosti čas in domača opravila so bila gotovo organizirana drugače, kot ste bili vajeni doslej.

Pred vami je nova naloga pri šolskem novinarstvu. V dnevniški obliki boste zapisali potek poljubno izbranega dne. Upoštevajte podana navodila.

NAVODILA ZA PISANJE

DNEVNIK MLADEGA NOVINARJA

Izberite si en dan v nizu vseh v času šolanja na domu, ki je po nečem izstopal. Mogoče se vam je v tem dnevu pripetilo kaj lepega, kaj smešnega, kaj nenavadnega. Oživite ta dan z zapisom dogodka, ki je bil poseben, nenavaden.

In kako se boste lotili zapisa? Pripovedujte o dnevu od jutra do večera, vmes pa podrobneje še o izbranem dogodku. Predstavite okoliščine dogodka in poskrbite, da bo vaše pisanje zanimivo, izvirno. V dnevniškem zapisu naj se zrcali tudi vaša skrb za jezikovno pravilnost, razmislite tudi o bogatem besednem izražanju in izberite okrasne pridevke, metafore, s pomočjo katerih bo branje še zanimivejše. Ne pozabite upoštevati zgradbe dnevniškega zapiska enega dne (datum, nagovor).

Želim vam veliko ustvarjalnega navdiha in uspešno ter zabavno pisanje.

Rok za oddajo besedil: 15. 4. 2020.